

Tid för vårsådd i företagen

Sveriges uppfinnare har idéer med växtkraft

Återuppväck pionjärandan och ta vara på Sveriges kreativa tillgångar!

Under de senaste trettio åren har jag deltagit i minst lika många tekniska mässor och uppfinnarutställningar. Senaste tio åren har jag observerat en tydlig förändring. De nyfikna entreprenörerna, presumtiva exploatörerna och "affärsmänsorna" visar sig allt mindre i Sverige. Även fixarna och lycksökarna lyser med sin frånvaro. Varför?

Debatt

Troligen därför att incitamenten för att jobba fram en bra idé till kommersiell succé blivit ganska uttunnade under välfärdsåren. Den ekonomiska risken och åtagandena i samband med att engagera kapital och arbetskraft har ökat. Inte heller finns skattemässiga morötter. Vidare är cheferna i företagen oftast anställda ekonomer som vanligtvis anser sig sakna underlag för att räkna hem en aldrig så bra idé. Då VDN inte har någon skyldighet att riskera sin anställning avvaktar man med köp - om än till ett högre pris, till dess uppfinnaren bildat tillverknings-bolag och kan bevisa att den nya produkten går att leverera och fakturera. Marknadens anonyma ägare låter sig nöja med en medelmåttig utveckling i likhet med Sveriges rekordmånga aktiesparare som ogärna satsar på nya projektföretag. Återstår det fåtal som både vill och vågar riskera välmåga och anseende i en före-tagskultur som för länge sedan tappat pion-

incitamenten att jobba fram en bra idé till en kommersiell succé har blivit ganska uttunnade under välfärdsåren. Utvecklings- och händelsekejdan Förädla-Förvärva-Förvalta-Fördärva har därför nått sin ändpunkt, menar Bertil Burström (bilden), innovatör, rådgivare i uppfinnarjuridik och styrelsemedlem i tre uppfinnarföreningar i Sverige, i den här debattartikeln.

Men trenden kan vändas menar han, om Sveriges tekniska kompetens och kreativitet bättre tas tillvara. Hur det kan göras ger han också exempel på.

99 *I den globala ekonomins fotspår har Sveriges blivit ett sämre alternativ i konkurrensen om kapital tjänster och tillverkning i jämförelse med lågprisländerna, som befinner sig i början av utvecklingskedjan.*

99

järändan och där politiska åtgärder inskränker sig till ett pliktskyldigt krattande på storföretagens arena. Utvecklings- och händelsekejdan **Förädla-Förvärva-Förvalta-Fördärva** har nått sin ändpunkt.

Företagsekonomin byggstenar har sedan ett antal år ändrats dramatiskt. Kapitallet har fri rörlighet och dess otrogna ägare letar snabba vinster till minimal skatt och kostnad. Varorna kan enkelt förflyttas med snabba transporter. Även tjänstesidan är rörlig. Sammantaget har detta fått till följd att Sverige blivit ett sämre

alternativ i den globala konkurrensen om kapital, tjänster och tillverkning i jämförelse med lågprisländerna, som befinner sig i början av utvecklingskedjan.

Trenden kan vändas om Sveriges tekniska kompetens och kreativitet tas bättre tillvara. Jordmånen måste förbättras för att nya projektidéer skall exploateras i Sverige och patenteras i relevanta territorier. Då kan exportinkomster intjänas även på immateriella värden när traditionella produkter anses för dyra i vår omvärld. Vi måste inse att Klondyke-

eran är över och att västvärldens tillverkare knegar i uppförsbacke. Vad kan då göras för att få tillbaka framtidstron så att teknikens nybyggare vågar satsa för fullt igen? Här några förslag:

Eftersom Exportkreditnämnden kunnat tillskapas för osäkra exportmarknader skulle det väl även gå att bilda **Tekniska Risknämnden**, med uppgift att till läneinstituten lämna säkerheter för oprövade men något sänär verifierade innovationsprojekt som väntar på sitt förverkligande. Om en seriös uppfinnare redan lagt ner mycket tid och pengar på ett projekt, borde en institutionell skyddsborgen räcka utan krav på ytterligare ekonomiska åtaganden och kostsamma utredningar som ändå inte kan klarlägga hur framtiden kommer att gestalta sig. Pengarna för byråkratin i NUTEK och ALMI (samt SIC, som nu upphör) kan på så vis få effektivare användning utan "svinn". Riskkapitalbolagen går ju endast in när affärsmöjligheterna kan fastställas genom reella siffror i etablerade företag. När objektet endast utgörs av en patenterad uppfinning och goda testresultat - då finns sällan några exploatörer eller kapital att tillgå idag även om marknaden ser lovande ut.

Låt oss med stöd från staten och Svenskt Näringsliv etablera ett permanent **Idétorg** eller **Fröhus** på den plats i Sverige där affärs- och yrkesmän ofta träffas. Skulle inte ett till ytan stort inglasat "lusthus" fullt med prototyper och idékoncept

vara lämpligt mitt i den stora foajén på Älvsjö-mässan? Dit kommer ju beslutsfattare från samtliga branscher någon gång under året och skulle då i lugn och ro kunna ta på och testa intressanta uppslag för att sedan informera den bekant som råkar vara verksam i passande bransch. Svenska Uppfinnareföreningen skulle nog gärna bevaka och informera om allt vad ett sådant "fröhus" kunde erbjuda vid alla de tillfällen någon mäs- sa pågår. Uppfinnar- nas dilemma att inte hitta lämpliga exploatörer skulle närma sig en lösning. Om någon offensiv utlänning nappar blir det inkomster till Sverige genom royalties. Ett permanent handelshus för personkontakt och projekt- förmedling skulle genom sin existens ständigt stimulera och korsbefrukta. Vilka webbsidor och sökmotorer som än utvecklas kan dessa aldrig ersätta upplevelsen från alla sinnen vid en fysisk konfrontation. Säkerligen finns många dugliga män och kvinnor som känner sig beskurna i sin nuvarande anställning och skulle kunna utveckla både sig själva och landet om de fick en uppsjö goda affärsidéer att välja på. Min erfarenhet är att det egentligen inte behövs åtgär- der för att förbättra kreativi- teten i Sverige. Däremot måste åtgärder till för att alla goda uppslag skall tas tillvara innan de passerat sitt bäst-före-datum. Goda framgångssagor följs sedan av flera - precis som med Borg- och Stenmark-effek- ten.

För mindre erfarna pionjä- rer behövs tillförlitlig men

” **Låt oss med stöd av sta- ten och Svenskt Nä- ringsliv etablera ett permanent Idétorg eller Fröhus på den plats i Sverige där affärs- och yrkes- män ofta träffas, ett "lusthus" fullt med prototyper och idé- koncept, t ex i foa- jén till Älvsjö- mässan.** ”

prisbillig juridisk hjälp samt allmän **rättstrygghet**. Det är ju så att där lag och ord- ning råder och ekonomisk brottslighet av olika slag hålls i schack, där blomstrar företagsamheten. Även i Sverige har de rättsvårdan- de myndigheterna en del att förbättra. Inblandade intres-

seorganisationer måste förstärka sin juridiska råd- givning och med- lemsuppback- ning.

Uppfinnare måste kunna lita på att patent som beviljats inte kan köras över av nå- gon bara för att intrångsgöraren är ekonomiskt stark och patent- innehavaren svag. Patent-

myndigheten borde backa upp genom att återförsäkra sin registrering i en **patent- säkerhetsfond**, som kan skapas genom tillägg på pa- tentansökningsavgiften för företag över en viss storlek.

Som exempel på incita- ment för presumtiva exploa- törer borde vinsten vara skattebefriad de första fem åren för nya utvecklings- och tillverkningsföretag om vin- sten kvarstår i bolaget. Pri- vatpersoner borde få dra av sina kostnader för patent även från oberoende inkom- ster. För att underlätta kapi- talanskaffningen till nya projektföretag borde förlus- ter för lån och borgensförbin- delser från släktingar åtnju- ta full avdragsrätt i deklara- tionen. Även generations- växlingen i företagen måste underlättas.

Mycket finns att göra för att åter skapa tillväxt och börja om från start i den naturliga utvecklingskedjan **Förädla-Förvärva...**

Bertil Burström

Kontakt: e-post:
bertil.burstrom@alfa.telenordia.se